

## **Підвищення спроможності щодо планування першої допомоги та відновлення культурної спадщини України**

**Оголошення про подачу заявок:** тренінг для першої Національної команди зі швидкого реагування та порятунку культури України.

**Перший базовий онлайн-курс:** 1–5 квітня 2024 року.  
Форма проведення: Zoom.

**Очне навчання:** 15–29 квітня 2024 року.  
Місце: м. Київ, Україна.

**Дедлайн на подачу заявок:** 9 березня 2024 року (до кінця робочого дня).

---

### **Організатори та Партнери**

За підтримки Генерального директорату Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту та культури Міжнародний центр вивчення питань збереження та реставрації культурних цінностей (ICCROM) у межах своєї флагманської програми «Перша допомога та стійкість культурної спадщини у час кризи» (*FAR – First Aid and Resilience for Cultural Heritage in Times of Crisis*) оголошує набір учасників на тренінг першої в Україні Національної команди зі швидкого реагування та порятунку культурної спадщини у тісній співпраці з партнерами:

- Міністерством культури та інформаційної політики України (МКІП);
- Агенцією стійкості культури (ACURE) / Штабом порятунку спадщини (HERI);
- Національним музеєм Революції Гідності (Музей Майдану).

### **Мова тренінгу**

Навчання відбуватиметься англійською мовою із синхронним перекладом українською.

### **Максимальна кількість учасників: 20–25 осіб**

Цей курс охоплює навчальні вправи, польові виїзди, вечірні програми й екскурсії, які матимуть практичний та інтенсивний характер. Для повноти набуття навичок, курс потребує цілковитої залученості й активності його учасників як в онлайн-, так і офлайн-форматі.

### **Вартість: безкоштовно**

Відібрані учасники отримають стипендію від організаторів.

## Станьте членом першої в Україні Національної команди зі швидкого реагування і порятунку культурної спадщини

### Чому саме цей курс?

На тлі збройного конфлікту в Україні, який триває, культурна спадщина – будівлі, колекції, знання, практики та традиції – зазнає дедалі вищої загрози зумисного та невибіркового пошкодження внаслідок війни та воєнних дій, а також загрози екстремальних природних явищ, таких як снігові бурі, лісові пожежі, затоплення міст і наводнень<sup>1</sup>. Існує нагальна потреба розвитку спроможностей активної групи невідкладного реагування у сфері культури, яка буде готова швидко розгорнутися для оцінювання, документування та захисту культурної спадщини, що перебуває під загрозою зникнення та руйнування в умовах великомасштабної надзвичайної ситуації.

Станом на січень 2024 року ЮНЕСКО верифікувала пошкодження 337 об'єктів культурної спадщини, а Міністерство культури та інформаційної політики України задокументувало значні пошкодження або руйнування 872 об'єктів культурної спадщини в 15 областях. Окрім того, одну третину населення України було переміщено внаслідок збройного конфлікту включно з великою кількістю працівників культури та носіями культурної спадщини, що призвело до значних утрат щодо спроможності країни зменшувати ризики, готуватися до надзвичайних ситуацій, реагувати на кризи та планувати відновлення.

Із метою реагування на ці виклики, Генеральний директорат Європейської Комісії з питань освіти, молоді, спорту та культури підтримав ICCROM і його флагманську програму «Перша допомога та стійкість для культурної спадщини під час кризи» щодо створення першої в Україні національної команди рятувальників культурної спадщини швидкого реагування у кількості 20-25 осіб. Цю ініціативу здійснено у співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України (МКІП), Музеєм Майдану, Агенцією стійкості культури (ACURE) / Штабом порятунку спадщини (HERI).

Підготовлені рятувальники культурної спадщини зможуть оцінювати й послаблювати вплив ризиків катастроф і конфліктів на всі її форми (рухому, нерухому і нематеріальну). У разі надзвичайної ситуації вони зможуть швидко розгорнутися для документування, захисту й порятунку різних типів історичних споруд, музейних, бібліотечних та архівних колекцій. Після надзвичайних ситуацій рятувальники культурної спадщини зможуть визначати пріоритети дій, стабілізувати пошкоджені цінності, сприяти відновленню та реабілітації всіх форм культурної спадщини. Вишколені рятувальники також набудуть навичок безпечної командної роботи з різними партнерами включно зі службою реагування на надзвичайні ситуації, цивільною обороною, військовиками та фахівцями з гуманітарної допомоги.

Після тренінгу цю команду швидкого реагування у сфері культури буде **сертифіковано** ICCROM у співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України.

<sup>1</sup> Див. [Think Hazard Maps](#), де зазначається висока вразливість України до ризику лісових пожеж і міських повеней, а також надано кліматичні дані по окремих областях для оцінки ризиків.

## Тренінг

Результатом навчання – як в онлайн-, так і в офлайн-форматі – стане створення першої в Україні національної команди з **20-25 проактивних рятувальників культурної спадщини**<sup>2</sup>. Вони візьмуть участь у польових вправах-симуляціях, практичних заходах і вправах для розвитку навичок з оцінювання ризиків для різних типів спадщини (рухомої, нерухомої та нематеріальної), а також навчатися планувати, масштабувати та здійснювати рятувальні операції з надання першої допомоги культурній спадщині у масштабних надзвичайних ситуаціях. Навчання базується на значному польовому досвіді та міждисциплінарній співпраці з фахівцями світового рівня. Тренінгова програма FAS<sup>3</sup> створила мережу з понад **2000 рятувальників культурної спадщини у більш ніж 120 країнах за підтримки понад 130 партнерів**.

Цей тренінг також представить принципи та методи, розроблені на європейському рівні в межах проєктів Proculther та Proculther-net, такі як [«Ключові елементи європейської методології розв'язання питань захисту культурної спадщини у час надзвичайних ситуацій»](#), а також [«Європейські принципи якості фінансованих ЄС дій із впливом на культурну спадщину»](#) з прикладами належної практики щодо культурної спадщини та принципами «Нового європейського Баугаузу» ([NEB](#)).

Спеціальні заняття з **особистої безпеки** дадуть учасникам тренінгу змогу безпечно працювати в небезпечних умовах. **Консультації з місцевими громадами та носіями культури** буде спрямовано на підвищення спроможності учасників розробляти орієнтовані на людей проєкти захисту культурної спадщини.

Навчальні модулі включатимуть такі теми:

- Розуміння цінностей, пов'язаних з культурною спадщиною в надзвичайних ситуаціях.
- Методи та інструменти комплексного оцінювання ризиків для усіх типів культурної спадщини.
- Виконання дій із зменшення ризиків небезпек для культурної спадщини.
- Поліпшення раннього запобігання небезпекам та здійснення ефективних заходів підготовки до надзвичайних ситуацій.
- Активація екстреного реагування на кризу у сфері культурної спадщини.
- Забезпечення матеріально-технічної підтримки та підготовка команд реагування на надзвичайні ситуації.
- Планування та здійснення заходів першої допомоги для стабілізації культурної спадщини.
- Особиста безпека й захист при роботі в загрозованих умовах.
- Поглиблення навчання шляхом підготовки команд рятувальників культурної спадщини.
- Розроблення й тестування механізмів міжвідомчої координації.
- Планування орієнтованих на людей проєктів відновлення спадщини під час кризи, яка триває.
- Поліпшення кризової комунікації.
- Розроблення індикаторів розбудови миру на основі культурної спадщини громад.
- Застосування вуглецевонейтральних стратегій відновлення.
- Ознайомлення з «Європейськими принципами якості для фінансованих ЄС дій із впливом на культурну спадщину». Принципи Комісії «Новий європейський Баугауз» ([NEB](#)).

<sup>2</sup> Рятувальник культури – це особа, яка володіє необхідними знаннями та навичками для оцінки, документування та захисту культурної спадщини до, під час та після великомасштабної надзвичайної ситуації.

<sup>3</sup> Див. посібник [Handbook](#) та інструментарій [Toolkit](#) «Перша допомога культурній спадщині».

## Ключові особливості тренінгу

### Базовий онлайн-семінар (1–5 квітня 2024 року)

Перед вступним очним навчальним курсом учасники пройдуть підготовчий онлайн-курс, на якому ознайомляться з ключовими поняттями та вироблять спільну мову для надання першої допомоги культурній спадщині під час кризи.

### Двотижневе офлайн навчання в Києві (15–29 квітня 2024 року)

Після базового курсу учасники зберуться в Києві для двотижневого офлайн-навчання. Завдяки польовим виїздам, захопливим 3D-моделям і практичним модулям учасники навчатимуться оцінювати ризики, документувати пошкодження та стабілізувати всі форми спадщини для забезпечення її довгострокового відновлення, а також сприяння сталому миру.

### Посттренінгове навчання (травень–серпень 2024 року)

Шляхом дистанційного наставництва учасники розроблять і виконають конкретні рятувальні дії на попередньо відібраному пошкодженому об'єкті культурної спадщини чи в установі, визначеній за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України й інших місцевих партнерів для тестування набутих на тренінгу знань і навичок.

## Чому навчатимуться учасники?

Наприкінці навчання учасники зможуть:

- Оцінювати і зменшувати ризики для всіх форм культурної спадщини.
- Документувати, захищати та стабілізувати об'єкти нерухокої спадщини й пам'ятки на основі пріоритетів, визначених під час оцінювання пошкоджень і ризиків.
- Евакуювати та рятувати музейні, бібліотечні й архівні колекції.
- Здійснювати документування та збереження нематеріальної спадщини в надзвичайних ситуаціях.
- Здійснювати екстрену структурну стабілізацію, порятунок та евакуацію пошкоджених пам'яток.
- Аналізувати певну надзвичайну ситуацію та працювати з відповідними дійовими особами й зацікавленими сторонами для надання першої допомоги культурній спадщині.
- Розпізнавати цінності, пов'язані з культурною спадщиною, що перебувають під загрозою, у надзвичайних ситуаціях і використовувати розуміння їх для визначення пріоритетів та надання першої допомоги культурній спадщині.
- Здійснювати на місці оцінювання пошкоджень і ризиків для культурної спадщини в надзвичайних ситуаціях, ознайомившись з основними вимогами безпеки у кризових ситуаціях і гарантуючи безпечну роботу рятувальників культурної спадщини.
- Планувати та створювати безпечні й захищені місця тимчасового зберігання колекцій та частин історичних будівель.
- Визначати стратегії для інтеграції підготовки до кризи й рятування культурної спадщини у відповідні місцеві системи управління щодо надзвичайних ситуацій та надання гуманітарної допомоги.
- Створювати ефективні команди для комунікації та координації дій із різними учасниками процесу реагування на надзвичайні ситуації.

- Працювати з громадами, які потерпіли через збройний конфлікт, для збереження культурної спадщини, що перебуває під загрозою зникнення, та сприяти діалогу для створення довготривалого та сталого миру.
- Дізнатися про «Європейські принципи якості фінансованих ЄС дій із впливом на культурну спадщину» на найкращих прикладах із практики.
- Ознайомитися із принципами «Нового європейського Баугаузу» (NEB), які створюють мости між різними контекстами та міждисциплінарними підходами на основі участі на всіх рівнях завдяки сталості, інклюзивності та естетичності.

## **Хто має подаватися на тренінг?**

Цей курс пропонує унікальну можливість спільного навчання для 20-25 професіоналів середньої ланки, відданих справі захисту культурної спадщини України від ризиків, пов'язаних із збройним конфліктом, який триває, і кліматичними катастрофами.

Хто може подавати заявки на тренінг: керівники закладів культури та охорони пам'яток, архітектори, інженери, архівісти, бібліотекарі, музейники, арт-куратори, реставратори, а також фахівці у сфері культурної спадщини, які активно працюють у командуванні Сил територіальної оборони та Збройних сил України (підрозділи з охорони культурних цінностей – CPP), галузях управління надзвичайними ситуаціями, гуманітарної допомоги, управління ризиками стихійних лих, захисту культурних цінностей і цивільного захисту.

Пріоритет при відборі надаватимуть фахівцям, які представляють заклади з регіонів, найбільше потерпілих через війну.

## **Як подати заявку на тренінг**

Перед поданням заявки, переконайтеся, що маєте від керівництва своєї установи лист, який підтверджує вашу добровільну участь та зобов'язання пройти тренінг повністю.

Від кожного учасника очікується визначення пошкодженого об'єкта національного чи місцевого значення у своєму регіоні та конкретних дій щодо нього для тестування набутих знань і навичок.

- Подайте заявку, належним чином заповнивши онлайн-форму за посиланням: <https://iccrom.jotform.com/240307007450948>
- Зверніть увагу на те, що розглядатимуть лише повністю заповнені заявки з чітким викладенням намірів і відповідним листом-дозволом.
- Дедлайн подання заявок – 9 березня 2024 року.
- Про результати відбору заявникам буде повідомлено до 20 березня 2024 року.

## **Сертифікація**

Вишколена команда учасників тренінгу отримає сертифікати від ICCROM та місцевих партнерів за умови виконання таких умов:

- Повне проходження та відвідування всіх складників навчання – як онлайн- (1–5 квітня 2024 року), так і офлайн-форматі (15–29 квітня 2024 року).

- Успішне складання іспиту – письмового тесту та виконання вправи-симуляції з реагування на надзвичайну ситуацію наприкінці навчання.

## Команда тренерів

Навчання вестимуть міжнародні та національні фахівці з багатим досвідом у сфері охорони культурної спадщини у кризових ситуаціях. Міжнародних консультантів буде визначено через мережу ICCROM-FAR. Команда складатиметься з кваліфікованих професіоналів Програми FAR ICCROM, групи колишніх стажерів та експертів із країн-членів ЄС та України. Залучать також і місцевих експертів із питань цивільної оборони та безпеки, які сфокусуються на темі активації національних систем реагування на надзвичайні ситуації в Україні, актуалізуючи тренінг для місцевого контексту.

Із будь-якими запитаннями звертайтеся до Програми FAR за адресою: [far\\_programme@iccrom.org](mailto:far_programme@iccrom.org)